

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1994-1995**

22 MAART 1995

Ontwerp van wet tot heropening van de termijnen voor de indiening van de aanvragen met het oog op de toekenning van een statuut van nationale erkentelijkheid ten gunste van de werkweigerars en de weggevoerden voor de verplichte tewerkstelling van de oorlog 1940-1945

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE VOLKSGEZONDHEID EN HET LEEFMILIEU
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER VAN HOOLAND**

De Commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu heeft dit ontwerp besproken tijdens haar vergadering van 22 maart 1995.

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen

1. Vaste leden: de heren Diegenant, voorzitter, Barzin, mevrouw Cornet d'Elzius, de heren Cuyvers, Dighneef, Evrard, mevrouw Gijbrechts-Horckmans, de heren Lefant, Leroy, Martens, Meesters, Minne, Vandermeulen, Van Erps en Van Hooland, rapporteur

2. Plaatsvervangers: de heer Moens en mevrouw Verhoeven

3. Andere senator: de heer Hatry

R. A 16847*Zie:***Gedr. St. van de Senaat:**

1356-1 (1994-1995): Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1994-1995**

22 MARS 1995

Projet de loi portant réouverture des délais d'introduction des demandes visant à obtenir les statuts de reconnaissance nationale en faveur des réfractaires et des déportés pour le travail obligatoire de la guerre 1940-1945

RAPPORT

**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA SANTÉ PUBLIQUE
ET DE L'ENVIRONNEMENT
PAR M. VAN HOOLAND**

La Commission de la Santé publique et de l'Environnement a examiné le présent projet de loi au cours de sa réunion du 22 mars 1995.

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Diegenant, président, Barzin, Mme Cornet d'Elzius, MM. Cuyvers, Dighneef, Evrard, Mme Gijbrechts-Horckmans, MM. Lefant, Leroy, Martens, Meesters, Minne, Vandermeulen, Van Erps et Van Hooland, rapporteur

2. Membres suppléants: M. Moens et Mme Verhoeven

3. Autre sénateur: M. Hatry

R. A 16847*Voir:***Document du Sénat:**

1356-1 (1994-1995): Projet transmis par la Chambre des représentants.

I. UITEENZETTING DOOR DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN

De in dit ontwerp bedoelde statuten van nationale erkentelijkheid voor de werkweigeraars en de voor verplichte arbeid gedeporteerden van de Oorlog 1940-1945 ontstonden ingevolge een besluitwet van 24 december 1946 voor elk statuut afzonderlijk. De respectieve termijnen voor de aanvraag tot erkenning werden afgesloten op 30 november 1958 en 31 oktober 1956.

Men moet weten dat:

— alle categorieën van oorlogsslachtoffers andere dan de werkweigeraars en gedeporteerden (politieke gevangenen, oorlogsgevangenen, gewapende verzetsstrijders, enz.) ook een statuut van nationale erkentelijkheid hebben bekomen, dat voor allen eveneens werd afgesloten;

— een tienjaarlijks protocolakkoord, afgesloten op 7 november 1975 tussen de Regering en de vaderlandslievende verenigingen, met het oog op de definitieve regeling van de geschillen van oorlogsslachtoffers, bepaalt dat «gezien het definitief karakter van het eisenpakket, wordt afgezien van elke nieuwe opening van de termijnen voor het bekomen van één van de statuten van nationale erkentelijkheid».

Waarom dan een heropening van de termijnen voor deze twee categorieën van oorlogsslachtoffers, wat, zoals moet worden toegegeven, ingaat tegen dit akkoord?

Ten eerste is er een sociaal aspect, in de mate dat het gaat om personen afkomstig uit de werkende klasse, met name mannen en zelfs vrouwen van 20 tot 25 jaar oud die het slachtoffer werden van de Duitse voorschriften van 1942 (oktober) over de verplichte arbeid in Duitsland en die op de terugweg uit Duitsland of bij het verlaten van hun werkplaats, zich in het moeilijke naoorlogse sociaal-economische leven moesten integreren en die zich op dat ogenblik niet bekommerden om problemen inzake nationale erkentelijkheid.

Vervolgens is er het financiële aspect; het grootste voordeel toegekend aan de rechthebbenden op beide statuten van de regionale transportmaatschappijen, is de rente van gedeporteerde en werkweigeraar en voor de weduwen de rente van weduwe van gedeporteerde en werkweigeraar.

Welnu, die renten werden ingevoerd in 1969 (door een wet van 12 december), d.w.z. meer dan 10 jaar na de vervaldata.

Het ontbreken van enig financieel voordeel verbonden aan beide statuten op het ogenblik dat de betrokkenen deze konden bekomen, was dan ook een reden voor de geringe interesse.

I. EXPOSÉ DU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES

Les statuts des réfractaires et des déportés au travail obligatoire de la Guerre 1940-1945 qui sont visés dans ce projet, ont vu le jour en application d'un arrêté-loi du 24 décembre 1946 et séparément. Les délais de reconnaissance sont venus à expiration respectivement le 30 novembre 1958 et le 31 octobre 1956.

Il faut savoir que:

— toutes les catégories de victimes de Guerre autres que les réfractaires et déportés (prisonniers politiques, prisonniers de guerre, résistants armés, etc.) ont aussi obtenu un statut de reconnaissance nationale et qu'ils sont tous également forclos;

— un Protocole d'accord décennal conclu le 7 novembre 1975 entre le Gouvernement et les Associations patriotiques, en vue de liquider définitivement le contentieux des victimes de guerre, prévoit qu'«en raison du caractère définitif du cahier de revendications, il est renoncé à toute nouvelles ouverture des délais pour l'obtention d'un des statuts de reconnaissance nationale».

Alors pourquoi une réouverture des délais pour ces deux catégories de victimes de guerre, qui va à l'encontre de cet accord, il faut le reconnaître?

Il y a d'abord un aspect social, dans la mesure où il s'agit de personnes issues de la classe laborieuse, c'est-à-dire de femmes de 20 à 25 ans qui ont été victimes des ordonnances allemandes de 1942 (octobre) sur le travail obligatoire en Allemagne et qui au retour d'Allemagne ou à la sortie de leur réfractariat, ont dû se réinsérer dans la vie socio-économique difficile de l'après-guerre et qui ne se sont pas préoccupées à l'époque, de problèmes de reconnaissance nationale.

Ensuite il y a l'aspect financier; le principal avantage accordé aux bénéficiaires des deux statuts des sociétés régionales de transport, est l'octroi de la rente de déporté et de réfractaire et pour les veuves de la rente de veuve de déporté et de réfractaire.

Or ces rentes n'ont été créées qu'en 1969 (par une loi du 12 décembre) c'est-à-dire plus de 10 ans après les dates de forclusion.

L'absence d'avantages financiers liés aux deux statuts au moment où les intéressés pouvaient l'obtenir, dut dès lors aussi une cause de désintéressement.

Volgens berekeningen uitgevoerd door het Bestuur Oorlogsslachtoffers, rekening houdend met het sterftecijfer, wordt verwacht dat slechts 14 000 mannen en 7 000 weduwen de rente zullen aanvragen.

De gemiddelde jaarlijkse kostprijs van een rente, aan de huidige index, bedraagt 6 212 frank en voor de weduwen 2 601 frank.

De totale kostprijs wordt dus geraamd op:

— betrokkenen: $6\,212 \text{ frank} \times 14\,000 = 86,9$ miljoen frank, afgerond op 90 miljoen.

— weduwen: $2\,601 \text{ frank} \times 7\,000 = 18,2$ miljoen frank, afgerond op 18 miljoen.

Totaal: 108 miljoen frank.

Aan dit laatste bedrag moet ongeveer 20 miljoen frank worden toegevoegd voor de prijsverminderingen van de N.M.B.S. en de regionale transportmaatschappijen en ongeveer 8 miljoen frank voor de sociale steun verleend aan de minst vermogenden door het Nationaal Instituut van oorlogsslachtoffers, hetzij in totaal 136 miljoen frank.

Waar de kredieten vinden?

De enveloppe ten gunste van de oorlogsslachtoffers, voor alle categorieën samen, overeengekomen in het protocolakkoord van 1975 (en een uitzonderlijke driejaarlijkse verlenging 1988-1990) is totaal uitgeput.

Het begrotingsconclaaf voor het jaar 1995 is gepland voor vrijdag 24 maart eerstkomend. Bij mijn collega van Begroting werden de nodige kredieten aangevraagd.

Wat de artikelen van het ontwerp betreft:

Artikel 1 bepaalt zowel voor de betrokkenen als voor de weduwen een termijn van één jaar vanaf de inwerkingtreding van de wet voor het indienen van een aanvraag om het ene of andere statuut te bekomen, waarbij die statuten worden toegekend door een Commissie die gespecialiseerd is in deze materie.

Zodra het statuut is verkregen, kan de rente worden aangevraagd.

Artikel 2 maakt een onderscheid tussen de gevallen waarvoor reeds een beslissing van afwijzing bestaat omdat de aanvraag van het statuut werd ingediend na de vervaldatum en de « nieuwe » aanvragen, waarbij voor het eerste geval zal worden overgegaan tot een herziening van het bestaande dossier, op verzoek van de betrokkene(n).

Artikel 3 voorziet in een mogelijkheid tot beroep ten aanzien van de beslissing van afwijzing, in eerste aanleg, inzake het statuut.

Selon des calculs effectués par l'Administration des victimes de la guerre, en tenant compte de la mortalité et de ce que plus de la moitié ne se manifesteront pas en raison de leur âge (plus de 70 ans), il faut compter que 14 000 hommes et 7 000 veuves demanderont la rente.

Le coût annuel moyen d'une rente, à l'index actuel, est de 6 212 francs. Pour les veuves, de 2 601 francs.

Il s'agit dès lors d'un coût total présumé de:

— intéressés: $6\,212 \text{ francs} \times 14\,000 = 86,9$ millions de francs, arrondis à 90 millions.

— veuves: $2\,601 \text{ francs} \times 7\,000 \text{ francs} = 18,2$ millions de francs, arrondis à 18 millions.

Total: 108 millions de francs.

À ce dernier montant, il faut ajouter quelque 20 millions de francs pour les réductions tarifaires S.N.C.B. et sociétés régionales de transport et environ 8 millions de francs pour l'aide sociale dispensée aux plus démunis par l'Institut national des Invalides de Guerre, soit au total 136 millions de francs.

Où trouver les crédits?

L'enveloppe consentie en faveur des victimes de guerre, toutes catégories confondues, par le Protocole d'accord de 1975 (et une rallonge triennale 1988-1990 exceptionnelle), est totalement épuisée.

Le conclave relatif au budget de l'année 1995 est prévu pour vendredi, le 24 mars prochain. Les crédits nécessaires ont été demandés à mon collègue du Budget.

Quant aux articles du projet:

L'article 1^{er} prévoit tant pour les intéressés que pour les veuves, un délai d'un an à partir de l'entrée en vigueur de la loi, pour introduire une demande en vue de l'obtention de l'un ou l'autre statut, ces statuts étant accordés par une Commission spécialisée en la matière.

Dès l'obtention du statut, la rente peut être sollicitée.

L'article 2 opère une distinction entre les cas pour lesquels il existe déjà une décision de rejet parce que la demande de statut a été introduite après la date de forclusion, et les « nouvelles » demandes, en ce que dans le premier cas, il y aura révision du dossier existant, à la demande des intéressé(es).

L'article 3 prévoit une possibilité d'appel à l'égard des décisions de rejet, en première instance, en matière de statut.

II. BESPREKING

Op een vraag terzake van een commissielid antwoordt de minister dat het voorliggende ontwerp alleen gevolgen heeft voor de werkweigerars en de weggevoerden zelf en hun overlevende echtgenoten. Hun nabestaanden kunnen er derhalve geen rechten uit putten.

Een lid stelt vast dat de totale meeruitgave die het gevolg is van dit ontwerp, geraamd wordt op 136 miljoen frank. Men mag evenwel aannemen dat het aantal gerechtigden gedurende de volgende jaren geleidelijk zal verminderen. Werd er reeds een projectie gemaakt van de verdere evolutie van de uitgaven?

Voorts wenst het lid te vernemen wat het aandeel is van Vlaanderen en Wallonië in dit bedrag.

De minister antwoordt dat het bedrag van 136 miljoen frank gebaseerd is op een raming die op zeer korte tijd moest worden uitgevoerd door de administratie. Daarbij werd er, zoals reeds gezegd, van uitgegaan dat 14 000 rechthebbenden en 7 000 weduwen een dossier zullen indienen.

Het is moeilijk om thans uit te maken hoe dit aantal tijdens de volgende jaren zal evolueren.

Ook om te bepalen hoe deze groep regionaal is samengesteld, zijn meer gegevens nodig. Voor de krijgsgevangenen bijvoorbeeld, is momenteel wel bekend om hoeveel Franstaligen en Nederlandstaligen het gaat, maar deze cijfers kunnen niet zonder meer worden doorgetrokken naar de rechthebbenden waarop het voorliggende ontwerp betrekking heeft.

Een commissielid wijst erop dat de voorbije jaren heel wat aanvragen met het oog op de toekenning van een statuut van nationale erkentelijkheid werden afgewezen omdat de termijnen verstreken waren. Artikel 2 bepaalt dat deze dossiers op louter verzoek van de betrokkenen kunnen worden herzien.

Hij hoopt dat deze belanghebbenden door de administratie zelf op de hoogte zullen worden gebracht van de mogelijkheid die dit ontwerp biedt.

Hoe zullen de andere mogelijke gerechtigden overigens in kennis worden gesteld van de heropening van de termijnen?

De minister antwoordt dat de termijnen weliswaar worden heropend, maar dat het aan de betrokkenen zelf is om een initiatief te nemen en een herziening van hun dossier te vragen.

Hij wijst erop dat het hier om een goed georganiseerde groep gaat, wat onder meer blijkt uit het lobbywerk dat rond deze problematiek de jongste jaren werd gevoerd. De organisaties die op dit terrein actief zijn, beschikken ongetwijfeld over de nodige

II. DISCUSSION

À un commissaire qui a posé une question en la matière, le ministre répond que la loi en projet n'a de conséquences que pour les réfractaires et les déportés eux-mêmes, ainsi que pour leurs conjoints survivants. Dès lors, leurs proches ne peuvent y puiser aucun droit.

Un membre constate que la dépense supplémentaire totale qui résultera de la loi en projet est estimée à 136 millions de francs. On peut toutefois considérer que le nombre d'ayants droit diminuera progressivement au cours des prochaines années. A-t-on déjà établi une projection pour ce qui est de l'évolution future des dépenses?

L'intervenant demande ensuite quelle est la part de la Flandre et de la Wallonie dans ce montant.

Le ministre répond que le montant de 136 millions de francs résulte d'une estimation qui a dû être réalisée en très peu de temps par l'administration. Celle-ci a considéré, comme on l'a déjà dit, que 14 000 ayants droit et 7 000 veuves introduiraient un dossier.

Il est difficile de dire maintenant comment ces chiffres évolueront au cours des prochaines années.

Il est également nécessaire de disposer de plus de données pour connaître la composition régionale de ce groupe. C'est ainsi que l'on sait combien il y a eu de prisonniers de guerre francophones et de prisonniers de guerre néerlandophones, mais on ne peut pas se baser simplement sur ces chiffres pour savoir combien il y a actuellement d'ayants droit auxquels s'appliquerait la loi en projet.

Un commissaire souligne qu'au cours des dernières années, bien des demandes d'obtention d'un statut de reconnaissance nationale ont été rejetées en raison de l'expiration des délais. L'article 2 dispose que ces dossiers peuvent être revus sur simple demande des intéressés.

Il espère que l'administration informera elle-même les intéressés des possibilités que leur offre la loi en projet.

Comment par ailleurs les autres ayants droit éventuels seront-ils informés de la réouverture des délais?

Le ministre répond que si l'on rouvre les délais, c'est aux intéressés eux-mêmes qu'il appartiendra de prendre une initiative et de demander la révision de leur dossier.

Il souligne que le groupe en question est bien organisé, comme le montre l'action menée par des groupes de pression au sujet de ces problèmes au cours des dernières années. Les organisations actives dans ce domaine disposent indiscutablement des canaux

kanalen om de betrokkenen voor te lichten en ze eventueel te helpen bij het indienen van hun verzoek tot herziening.

Daartegenover staat dat de administratie belast met het onderzoek van de aanvragen, een beperkt aantal personeelsleden omvat en derhalve niet uitgerust is om alle rechthebbenden aan te schrijven.

Een lid repliceert hierop dat precies diegenen die thans niet het statuut van nationale erkentelijkheid hebben, vaak ook geen lid zijn van één of andere organisatie.

Bovendien gaat het hier voor een groot deel om personen die ouder zijn dan 70 jaar en door hun leeftijd niet altijd in staat zijn zelf de nodige initiatieven te nemen.

Een andere spreker voegt hieraan toe dat het voor de administratie inderdaad meer werk meebrengt om de aanvragers die vroeger werden afgewezen opnieuw aan te schrijven. Het gaat hier echter om een eenmalige operatie, die desnoods zou kunnen worden uitgevoerd met tijdelijk personeel.

Diverse leden wijzen ook op het principiële aspect van deze aangelegenheid. Wanneer de wetgever bepaalde rechten toekent, is het in de eerste plaats de taak van de overheid de betrokkenen hierover in te lichten.

De administratie moet hier haar verantwoordelijkheid opnemen, zo niet worden de betrokkenen gedwongen zich te richten tot minder geëigende kanalen — c.q. politiek cliëntelisme — om datgene te krijgen waar ze recht op hebben.

De commissie dringt er dan ook sterk op aan dat de betrokken diensten de rechthebbenden van wie de aanvraag eertijds werd verworpen omdat zij te laat was ingediend, op de hoogte zouden brengen van de mogelijkheden die door dit ontwerp worden geboden.

III. STEMMINGEN

De artikelen 1, 2 en 3, alsmede het ontwerp in zijn geheel worden eenparig aangenomen door de 14 aanwezige leden.

Vertrouwen werd geschonken aan de rapporteur voor het uitbrengen van dit verslag.

De Verslaggever,
Robert VAN HOOLAND. *De Voorzitter,*
Achille DIEGENANT.

nécessaires pour informer les intéressés et pour les aider éventuellement à introduire une demande de révision.

Par contre, l'administration chargée de l'examen des demandes ne dispose que d'un nombre limité de membres du personnel et n'est donc pas équipée pour informer par écrit tous les ayants droit.

À quoi un membre réplique que précisément les personnes qui n'ont pas actuellement de statut de reconnaissance nationale, sont souvent des personnes qui ne sont membres d'aucune organisation.

En outre, comme une grande partie de ces personnes ont plus de 70 ans, elles ne sont plus toujours capables de prendre les initiatives requises.

Un autre intervenant ajoute que le fait d'informer les personnes dont la demande a été rejetée jadis, entraîne effectivement un surplus de travail pour l'administration. Il s'agit toutefois d'une opération unique, qui pourrait être réalisée, si nécessaire, par du personnel temporaire.

Plusieurs membres attirent aussi l'attention sur le fait que cette question est une question de principe. Lorsque le législateur reconnaît certains droits, il appartient d'abord à l'autorité publique d'en informer les intéressés.

L'administration doit prendre ses responsabilités en l'espèce, sinon les intéressés sont obligés de se servir de canaux et d'un clientélisme politique moins appropriés pour obtenir ce à quoi ils ont droit.

La commission insiste dès lors vivement pour que les services concernés informent les ayants droit dont la demande a été rejetée jadis parce qu'elle avait été introduite trop tardivement, de la possibilité qui leur est offerte par la loi en projet.

III. VOTES

Les articles 1^{er}, 2 et 3 ainsi que l'ensemble du projet de loi ont été adoptés à l'unanimité des 14 membres présents.

Confiance a été faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le Rapporteur,
Robert VAN HOOLAND. *Le Président,*
Achille DIEGENANT.